

2/2023

Momentti

Sisältö

LAINSÄÄDÄNTÖKATSAUS

Vahvistetut lait	2
Hallituksen esitykset.....	5
Valtioneuvoston asetukset	5

OIKEUSTAPAUKSET

Korkein oikeus	6
Korkein hallinto-oikeus.....	8
KKO:n valitusluvut.....	16

VAHVISTETUT LAIT

Lait maa-aseamista ja eräistä tutkista sekä avaruustoiminnasta annetun lain muuttamisesta ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta (96–98/2023)

HE 113/2022
TaVM 30/2022

Lait tulivat voimaan 1.2.2023.

Säädettiin laki maa-aseamista ja eräistä tutkista ja muutettiin avaruustoiminnasta annettua lakia ja sakon täytäntöönpanosta annettua lakia.

Laissa maa-aseamista ja eräistä tutkista säädettiin maa-aseaman tai tutkan perustamisen sekä maa-aseama- ja tutkatoiminnan luvanvaraisuudesta. Lupaviranomaisena toimii Liikenne- ja viestintävirasto. Luvan edellytyksenä on erityisesti toiminnan riskittömyys kansallisen turvallisuuden kannalta ja tiettyjen teknisten turvallisuusvaatimusten täytyminen. Luvan käsittelyä varten tulee pyytää lausunto turvallisuusviranomaisilta. Toiminnanharjoittaja on velvollinen raportoimaan toiminnastaan ja asiakkaistaan lupaviranomaiselle.

Avaruustoiminnasta annettua lakia muutettiin lisäämällä lakiin säännökset, jotka koskevat satelliittikaukokartoituksen harjoittamista. Satelliittikaukokartoituksen harjoittaminen on luvanvaraista. Lupaviranomaisena toimii työ- ja elinkeinoministeriö, joka toimii myös avaruustoiminnan lupaviranomaisena. Luvan edellytyksenä on erityisesti toiminnan riskittömyys kansallisen turvallisuuden kannalta ja tiettyjen teknisten turvallisuusvaatimusten täytyminen. Luvan käsittelyä varten tulee pyytää lausunto turvallisuusviranomaisilta. Toiminnanharjoittaja on velvollinen raportoimaan toiminnastaan ja asiakkaistaan lupaviranomaiselle.

Sakon täytäntöönpanosta annettuun lakiin tehtiin seuraamusmaksun täytäntöönpanosta johtuva tekninen muutos.

Satelliittidata mahdollistaa sekä tutkimusta että uutta liiketoimintaa, joten katsottiin, että on löydettävä tasapaino kansallisen ja kansainvälisen turvallisuuden intressien sekä liiketoiminnan ja tutkimuksen edistämisen välillä. Tavoitteena on ennustettavan ja oikeudellisesti selkeän toimintaympäristön luominen alan kilpailukyvyyn ja kasvun edistämiseksi teknologian nopea kehitys ja teknologianeutraali teetti huomioon ottaen. Kansallisen turvallisuuden ja ulko- ja turvallisuuspoliittisten etujen kannalta keskeistä on kyetä kontrolloimaan sitä, että Suomen kannalta ei-toivotuille tahoille ei päätyisi dataa tai tietoa, jota voitaisiin käyttää Suomen intressien vastaisesti. Lisäksi asianmukainen sääntely ja siihen nojaavat valvontamekanismit lähettävät turvallisuuspoliittisen signaalin siitä, että Suomi toimii vastuullisesti ja on luotettava kumppani myös satelliittikaukokartoituksen sekä maa-aseama- ja tutkatoiminnan saralla.

Lait verkossa tapahtuvaan terroristisen sisällön levittämiseen puuttumisesta ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta (99–100/2023)

HE 241/2022
HaVM 31/2022

Lait tulivat voimaan 1.2.2023.

Säädettiin laki verkossa tapahtuvaan terroristisen sisällön levittämiseen puuttumisesta. Tarkoituksena on antaa verkossa tapahtuvaan terroristisen sisällön levittämiseen puuttumista koskevaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen liittyvä täydentävä sääntely. Asetuksen tarkoituksena on estää verkkoympäristön hyödyntä-

minen terroristisessa tarkoituksessa. Tavoitteena on, että terroristista propagandaa sisältävä laitton verkkosisältö poistetaan mahdollisimman pian tai estetään pääsy siihen, jotta estetään sisällön jakautuminen edelleen muille verkkoalustoille.

Säädetyt lain mukaan terroristista verkkosisältöä koskevien poistamismääräysten ja rajat ylittävissä tilanteissa toisen jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen tekemien poistamismääräysten arvioinnin osalta toimivaltainen viranomainen on poliisi. Erityistoimenpiteitä koskevien päätösten osalta toimivaltainen viranomainen on Liikenne- ja viestintävirasto. Seuraamusten määräämisen osalta toimivaltainen viranomainen on perustettava seuraamuskollegio.

Sakon täytäntöönpanosta annettuun lakiin lisättiin uusi seuraamusmaksu.

Lait esitutkintalain 3 luvun 11 §:n ja oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 1 luvun 8 a §:n ja 5 luvun 13 §:n muuttamisesta (136–137/2023)

HE 144/2022
LaVM 17/2022

Lait tulevat voimaan 1.10.2023.

Esitutkintalakia ja oikeudenkäynnistä rikosasioissa annettua lakia muutettiin. Muutosten myötä esitutkinta on toimitettava kiireellisesti, jos asianomistaja on alle 18-vuotias ja epäilty rikos on asianomistajaan kohdistunut seksuaalirikos tai asianomistajan henkeen, terveyteen, vapauteen, yksityisyyteen, rauhaan tai kunniaan kohdistunut rikos. Myös syyttäjän tulee näissä tapauksissa ratkaista kiireellisesti, nostaako hän syytteen, sekä nostaa syyte viivyttyä. Tuomioistuimessa pääkäsitely on näissä tilanteissa aloitettava 30 päivän kuluessa asian vireiltulosta.

Muutosten tavoitteena on nopeuttaa lapsiin kohdistuvien rikosten käsittelyä ja parantaa lapsiuhrien asemaa rikosprosessissa.

Laki oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 8 ja 8 b §:n muuttamisesta (143/2023)

HE 201/2022
LaVM 23/2022

Laki tulee voimaan 1.5.2023.

Oikeudenkäymiskaarta muutettiin siten, että tuomioistuimelle säädettiin velvollisuus entistä lievemmin edellytyksin kohtuullistaa omasta aloitteestaan määrää, jolla riitasasian hävinnyt asianosainen velvoitetaan korvaamaan jutun voittaneen asianosaisen oikeudenkäyntikuluja. Aikaisemmin viran puolesta vastapuolen maksettavaksi tuomittujen oikeudenkäyntikulujen kohtuullistaminen oli harvinaista, sillä kohtuullistamispykälän soveltamiskynnys oli korkea eikä velvollisuutta viran puolesta kohtuullistamiseen ollut. Muutoksen myötä tuomioistuimen tulee alentaa asianosaisen maksettavaksi tuomittavien oikeudenkäyntikulujen määrää viran puolesta, jos asianosaisen velvoittaminen korvaamaan vastapuolen oikeudenkäyntikulut olisi oikeudenkäyntiin johtaneet seikat, asianosaisten asema ja asian merkitys huomioon ottaen kokonaisuutena arvioiden kohtuutonta. Muutoksen tavoitteena on parantaa oikeuden saatavuutta yhteiskunnassa pienentämällä ihmisten ja yhteisöjen oikeudenkäyntikuluriskiä riita-asioissa.

Laki tuloverolain 10 §:n muuttamisesta (213/2023)

HE 279/2022
VaVM 38/2022

Laki tuli voimaan 1.3.2023.

Tuloverolakia muutettiin siten, että Suomesta saatuna tulona pidetään nyt myös kiinteän omaisuuden välillisestä luovutuksesta saatua tuloa. Tällaista on esimerkiksi Suomessa olevaa kiinteää omaisuutta toisen yhtiön kautta omistavan ulkomaisen yhtiön osakkeiden luovutuksesta saatu tulo. Muutos mahdollistaa uusimmissa verosopimuk-

issa Suomelle kiinteistön sijaintivaltiona allokoitun verotusoikeuden käyttämisen kiinteistöjen välillisissä luovutuksissa. Verotusoikeuden soveltaminen edellyttää, että myyjää ei voida rinnastaa Suomes-

sa verosta vapautettuun toimijaan. Kansainvälisessä verotuksessa lähtökohtana on, että kiinteistön sijaintivaltiolla on oikeus verottaa siellä olevasta kiinteistöstä saatua tuloa. Suomen tekemissä vanhimmissa verosopimuksissa välillistä kiinteistön omistusoikeutta ei ole huomioitu. Kun näitä ensimmäisiä ja ehkä tärkeimpiä verosopimuksia on päivitetty, niihin on sisälletty myös kiinteistön välillisen luovutuksen verotusoikeus. Noin puolet Suomen tekemistä verosopimuksista mahdollistaa verotusoikeuden kiinteistön sijaintivaltiolle myös silloin, kun luovutetaan välillisesti omistettua kiinteää omaisuutta. Näiden sopimusten osuus laajenee sitä mukaa, kun Suomi tekee uusia verosopimuksia ja erityisesti, kun vanhoja verosopimuksia päivitetään ajan tasalle. Käytännössä Suomen vanhimmat voimassa olevat verosopimukset eivät mahdollista välillisen omistusoikeuden luovutuksen verotusta, joten siltä osin kuin Suomen tärkeimpien sopimus-kumppaneiden kanssa sopimuksia ei ole päivitetty, lainmuutoksella ei ole välitöntä vaikutusta.

Muutoksen tavoitteena on Suomen veropohjan tiivistäminen mahdollistamalla Suomen tekemissä uusimmissa verosopimuksissa Suomelle allokoitun verotusoikeuden käyttäminen kiinteistöjen välillisissä luovutuksissa.

Laki ulkomaalaislain muuttamisesta ja siihen liittyvät lait (216–221/2023)

HE 114/2022
HaVM 37/2022

Lait tulivat voimaan 23.2.2023.

Muutettiin ulkomaalaislakia, kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä yrityksen sisäisen siirron yhteydessä annettua lakia, kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten annettua lakia, lapsilisälakia, las-

ten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annettua lakia ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annettua lakia.

Ulkomaalaislain työntekoa ja yrittäjyyttä koskevaa sääntelyä muutettiin. Laissa säilyi jaottelu kaksivaiheiseen osapäätösharkinnan sisältävään työntekijän oleskelulupaan ja muihin työnteon perusteella myönnettäviin oleskelulupuihin. Lakiin lisättiin uudet säännökset työnantajan sertifiointista. Sertifiointilla tarkoitetaan ulkomaalaislain 5 luvun työntekoa koskeviin oleskelulupahakemuksiin liittyvää järjestelmää, joka mahdollistaa työnantajaa koskevien tietojen ennakkoselvittämisen ja niin sanotun luotettavan työnantajan tunnistamisen. Työnantaja toimittaa sertifiointin hakemisen yhteydessä työnantajaorganisaatioon liittyviä tietoja, jotka tarkistetaan. Jos sertifiointin myöntämisen edellytykset täyttyvät, työnantajalle myönnetään sertifiointi.

Myös ulkomaalaisen suullisen kuulemisen sääntelyä muutettiin ja laissa säädettiin kuulemisen tekemisen mahdollisuudesta etäyhteydellä. Lisäksi oleskelulupiin liittyvää sääntelyä täsmennettiin kirjamalla vakiintuneeseen lainsoveltamiseen perustuvaa käytäntöä lakiin. Muilta osin lakimuutokset ovat pääosin teknisiä.

Tavoitteena on muuttaa työperusteista oleskelulupajärjestelmää siten, että se tukee Suomen tavoitteita kansainvälisen kasvun, kilpailukyvyyn ja osaajien houkuttelun lisäämisessä, maahanmuuton määrän kasvattamisessa. Lisäksi tavoitteena on tehdä Suomesta entistä houkuttelevampi kohdemaainvestoida, sijoittaa, tehdä töitä, harjoittaa elinkeinoa ja asua. Katsottiin, ettei oleskelulupajärjestelmän tule olla este yritysten hankkia ulkomaista työvoimaa, jos sitä ei ole Suomessa tai EU/ETA-alueella saatavissa. Järjestelmän tulee olla myös selkeä ja nopea, jotta yritysten työvoimatarpeet tulevat tyydytetyksi ajoissa ja jotta osaaja tulee Suomeen ja jää Suomeen. Muutosten tavoitteena on helpottaa oleskeluluvan hakemista ja lisätä sähköistä asiointia, millä keinoin on parhaimmat edellytykset hakemusten nopealle käsittelylle. Muutosten tavoitteena on taata sujuvat ja nopeat

työperusteiset maahanmuuttome-
nettelyt.

Lisäksi tavoitteena on laajentaa
pidättäytymispäätöksen soveltamis-
alaa ja lisätä viranomaisten keino-
valikoimaa ulkomaisen työvoiman
hyväksikäytön ehkäisyn tehostami-
seksi. Tavoitteena on voida kohdis-
taa työnantajiin seuraamuksia, jos
ne toimivat vilpillisesti palkates-
saan työntekijän työntekoon perus-
tavalla oleskeluluvalla tai toimies-
saan vilpillisesti muissa sopimus-
suhteissa. Muutosten myötä pidät-
täytymispäätös voidaan tehdä en-
tistä pidemmälle ajalle. Tällä tavoit-
tellaan seuraamusten toimimista
myös ennaltaehkäisevästi, sillä seu-
raamuksilla on merkittävä vaiku-
tus työnantajan edellytyksiin har-
joittaa elinkeinotoimintaa. Ennalta-
ehkäisevyys ja ulkomaisen työvoi-
man hyväksikäytön ehkäisyn mer-
kittävyys edellyttävät lisäksi, että
kun pidättäytymispäätös tehdään,
se tehtäisiin vähintään laissa sääde-
tyksi tietyksi minimiajaksi.

**Eräiden lakien valitustietä kos-
kevan sääntelyn ja eräiden tek-
nisten seikkojen päivittäminen
(234–247/2023)**

HE 93/2022
LaVM 25/2022

Lait tulivat voimaan 1.3.2023.

Tasavallan presidentin kansliasta an-
nettua lakia, vaalilakia, viranomai-
sen toiminnan julkisuudesta annet-
tua lakia, oikeudenkäynnin julki-
suudesta hallintotuomioistuimissa
annettua lakia, valmiuslakia, tieto-
suojalakia, tuomioistuinlakia, oi-
keudenkäynnistä vakuutusoikey-
dessa annettua lakia, oikeuden-
käynnistä työtuomioistuimissa an-
nettua lakia, tuomioistuinmaksula-
kia, kuvaohjelmalakia, maakaasu-
markkinalakia, päästökauppalakia
ja sairausvakuutuslakia muutettiin.
Näiden lakien muutoksenhakusään-
nöksiä muutettiin siten, että viran-
omaisen hallintopäätöksestä valite-
taan hallinto-oikeuteen eikä suo-
raan korkeimpaan hallinto-oikeu-
teen. Myös tietyistä yleisten tuo-
mioistuinten hallintopäätöksistä va-
litetaan hallinto-oikeuteen. Valitus-
tie vastaa nykyisen yleislain eli
oikeudenkäynnistä hallintoasioissa
annetun lain pääsääntöä, jonka

mukaan vain valtioneuvoston yleis-
istunnon päätöksestä valitetaan
suoraan korkeimpaan hallinto-oi-
keuteen ja muiden viranomaisten
tekemistä hallintopäätöksistä va-
litetaan hallinto-oikeuteen. Samalla
muutoksenhakusäännökset ajanta-
saistettiin siten, että viittaukset ku-
mottuun hallintolainkäyttölakiin
päivitettiin ja yleislain kanssa pääl-
lekkäinen sääntely poistettiin.

Oikeudenkäynnin julkisuudesta
hallintotuomioistuimissa annetus-
sa laissa oleva suullisten käsittely-
jen julkisuussääntely ulotettiin kat-
tamaan kaikki oikeudenkäynnistä
hallintoasioissa annetun lain mu-
kaiset muut kuin kirjalliset asian
selvityskäytännöt eli myös suullisen
valmistelun ja tarkastuksen. Lisäk-
si eräisiin oikeusministeriön hallin-
nonalan lakeihin tehtiin hyvinvoin-
tialueiden perustamisen sekä sosi-
aali- ja terveydenhuollon ja pelas-
tustoimen uudistuksen vuoksi tar-
peelliset tekniset muutokset.

**Lait tekijänoikeuslain ja sähköi-
sen viestinnän palveluista anne-
tun lain muuttamisesta (263–
264/2023)**

HE 43/2022
HE 313/2022
SiVM 22/2022

Lait tulivat voimaan 3.4.2023.

Tekijänoikeuslakia sekä sähköisen
viestinnän palveluista annettua la-
kia muutettiin. Lainmuutoksilla
pantiin täytäntöön 17 päivänä huh-
tikuuta 2019 annettu Euroopan
parlamentin ja neuvoston direktiivi
(EU) 2019/790 tekijänoikeudesta ja
lähioikeuksista digitaalisilla sisä-
markkinoilla. Direktiivillä edistetään
digitaalisten teknologioiden
käyttöä, teosten rajat ylittävää käyt-
töä, teosten laajempaa saatavuutta
ja toimivia tekijänoikeusmarkki-
noita. Lainmuutoksilla pantiin täy-
täntöön myös direktiivi lähetystoi-
mintaa harjoittavien organisaatioi-
den tiettyihin verkkolähetysiin ja
televisio- ja radio- ohjelmien edel-
leenlähetyksiin sovellettavien teki-
jänoikeuden ja lähioikeuksien käyt-
tämistä koskevien sääntöjen vah-
vistamisesta ja neuvoston direktii-
vin 93/83/ETY muuttamisesta (verk-
kolähetysdirektiivi (EU) 2019/789).
Tällä direktiivillä edistetään muista

Euroopan unionin jäsenvaltioista
peräisin olevien televisio- ja ra-
dio-ohjelmien laajempaa levitystä
ja ohjelmiin sisältyvien teosten ja
muun suojatun aineiston tekijän-
oikeuden ja lähioikeuksien lisen-
siointia. Lisäksi esittävien taiteili-
joiden kuvatallenteisiin liittyviä
yksinoikeuksia laajennettiin.

Tekijänoikeuslakiin lisättiin sään-
nökset muun muassa teosten val-
mistamisesta tekstin- ja tiedonlou-
hintaa varten sekä teosten käyttä-
misestä opetuksen havainnollista-
miseen. Lisäksi esimerkiksi teok-
sen käyttäminen parodiassa on nyt
sallittu myös tekijänoikeuslaissa.

Sähköisen viestinnän palveluista
annettuun lakiin lisättiin uusi sään-
nös, jonka mukaan eräitä palvelun-
tarjoajia koskevien vastuusäännö-
sten sijasta sovelletaan tekijänoi-
keuslain uuteen 6a lukuun otetta-
via säännöksiä.

**Takautuvasti maksettavaa säh-
köhyvitystä sekä sähköenergia-
laskujen maksuaikojen piden-
nystä koskeva väliaikainen lain-
säädäntö (275–279/2023)**

HE 324/2022
TaVM 50/2022

Lait tulivat voimaan 6.3.2023 ja ne
ovat voimassa 31.12.2023 asti.

Säädettiin laki takautuvasti mak-
settavasta väliaikaisesta sähköhyvi-
tyksestä ja laki sähköenergiatalou-
den maksuajan pidentämisestä ja
sähköyhtiöiden maksuvalmiuden
väliaikaisesta tukemisestä. Lisäksi
muutettiin väliaikaisesta sähkö-
tuesta annettua lakia sekä väliai-
kaisesti tuloverolakia ja Energia-
virastosta annettua lakia.

Takautuvasti maksettava sähkö-
hyvitys maksetaan käyttöpaikkako-
htaisesti niille loppukäyttäjille, joille
sähkön vähittäismyyjä toimittaa
sähköenergiaa välittömästi jakelu-
verkonhaltijan jakeluverkon kautta
ja joiden sähkönmyyntisopimus on
yksilöity henkilötunnuksella. Säh-
köhyvitys maksetaan, vaikka sopi-
musta ei olisi yksilöity henkilötun-
nuksella, jos loppukäyttäjä on ku-
luttajansuojalaissa tarkoitettu ku-
luttaja. Sähköhyvityksen määrä
perustuu vuoden 2022 marras- ja
joulukuun sekä vuoden 2023 tam-
mikuun sähköenergian kulutuk-

seen ja loppukäyttäjän sähköenergian hintaan vuoden 2022 marras- ja joulukuun sekä vuoden 2023 tammikuun aikana. Sähköhyvitystä maksetaan laskennallisesti neljän kuukauden ajalta siten, että sähköhyvitys on kuukausittain 50 prosenttia sähköenergiatarkuudesta 90 euron omavastuun ylittävältä osalta, kuitenkin enintään 700 euroa kuukaudessa. Sähköhyvitystä voidaan maksaa niille loppukäyttäjille, joiden sähkönmyyntisopimuksen mukainen sähköenergian hinta on ollut yli 10 senttiä kilowattitunnilta, sekä niille, joilla on dynaamisen hinnan sähköntoimitussopimus. Sähköhyvitys maksetaan loppukäyttäjille pääsääntöisesti sähkön vähittäismyyjän sähköenergiatarkuuteen tekemänä hyvityksenä.

Sähkölaskujen maksuaikojen pidentymisellä pyritään osaltaan tukemaan sähkön vähittäismyyjien asiakkaina olevien kotitalouksien ja yritysten kykyä maksaa talvikauden kulutukseen perustuvat sähköenergiatarkuutensa. Sähkön vähittäismyyjien tulee asiakkaisensa pyynnöstä myöntää lisämaksuaikaa 1 päivänä tammikuuta 2023 tai sen jälkeen mutta ennen 1 päivää toukokuuta 2023 tapahtuneeseen sähköenergian kulutukseen liittyville sähköenergiatarkuuteille. Maksuaikojen pidentäminen merkitsee, että sähkön vähittäismyyjät saavat saatavansa viiveellä. Koska tämä voi aiheuttaa sähkön vähittäismyyjille likviditeettivaajasta, niiden maksuvalmiutta tuetaan myöntämällä niille valtiontakauksia likviditeettitarpeen kattamiseksi otettavien pankki- tai työeläkevakuutusyhtiölainojen vakuudeksi.

Laeilla pyritään tukemaan kuluttajia poikkeuksellisen korkeiden sähkön hintojen aiheuttamassa haastavassa taloudellisessa tilanteessa sekä tukemaan kuluttajien ja sähkön vähittäismyyjien muiden asiakkaiden kykyä maksaa sähköenergiatarkuutensa. Koska takautuvasti maksettava sähköhyvitys on tarkoitettu suoraksi avuksi sähkölaskujen maksumuutosten luonteeltaan maksettujen sähkölaskujen perusteella haettavista väliaikaisesta sähköenergiatarkuuteen (laki 1152/2022) ja sähköenergiatarkuuteen perusteella myönnettävästä kotitalousvähennyksestä (laki 1013/2022). Kertaluontei-

nen hyvitys onkin tarkoitettu täydentämään jo säädettyjä väliaikaisia tukimuotoja.

HALLITUKSEN ESITYKSET

Hallituksen esitys (HE 294/2022) eduskunnalle laeiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain ja ulkomaalaislain muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annettua lakia ja ulkomaalaislakia. Esityksen mukaan tutkijalle, joka on kolmannen maan kansalainen, myönnettäisiin opiskelijalle myönnettävän oleskeluluvan tavoin voimassaololtaan pidempi oleskelulupa. Lisäksi esityksessä ehdotetaan säädetävän jatkotutkimusta suorittavan oleskeluluvasta. Ulkomaalaislain pysyvän oleskeluluvan ja pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluluvan myöntämisen edellytyksiä täsmennettäisiin.

Esityksen tavoitteena on tehdä tutkijalle myönnettävästä oleskeluluvasta kansainvälisesti houkuttelevampi. Lisäksi tavoitteena on helpottaa tutkijan edellytyksiä suorittaa tutkimusta, kun oleskelulupa myönnettäisiin nykyistä pidemmälle voimassaoloajalle, ja ottaa sääntelyssä huomioon myös jatkotutkimusta suorittavien tutkijoiden asema.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.7.2023.

Hallituksen esitys (HE 297/2022) eduskunnalle laeiksi biopoltoöljyn käytön edistämisestä annetun lain sekä biopoltoaineista, bionesteistä ja biomassapoltoaineista annetun lain muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi biopoltoöljyn käytön edistämisestä annettua lakia. Esityksen mukaan biopoltoöljyn jakeluvel-

voitetta nostettaisiin vuodesta 2026 alkaen siten, että vuonna 2030 jakeluvelvoite olisi 30 prosenttia.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi myös biopoltoaineista, bionesteistä ja biomassapoltoaineista annettua lakia. Esityksen mukaan lakiin lisättäisiin viittaus sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annettuun lakiin. Esityksen tavoitteena on korjata biopoltoaineista, bionesteistä ja biomassapoltoaineista annetun lain sekä sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain välillä vallitseva epä johdonmukaisuus. Esityksen toisena tavoitteena on varmistaa, että jatkossa myös sähköverolain mukaiset verovelvolliset voivat hakea Energiavirastolta kestävyysjärjestelmän hyväksyntää osoittaakseen lämmitys- ja työ-konebiokaasun kestävyuden. Lisäksi esityksellä tavoitellaan päästövähennyksiä taakanjakosektorilla.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan keuhäällä 2023.

VALTIONEUVOSTON ASETUKSET

Valtioneuvoston asetus viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n muuttamisesta (131/2023)

Asetus tuli voimaan 15.2.2023.

Viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n luettelo päivitettiin sisältämään kaikki tällä hetkellä tiedossa olevat ympäristöarviointia edellyttävät viranomaisen suunnitelmat ja ohjelmat. Lisäksi asetuksen 1 §:ään lisättiin uusi 2 momentti, jonka tarkoitus on varmistaa, että myös kaikki sellaiset viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain 4 §:n 1 momentin 1 kohdan edellytykset täyttävät suunnitelmat ja ohjelmat, joita ei voida etukäteen yksilöidä asetuksen 1 §:n 1 momentin luettelossa, tulevat ympäristöarvioinnin piiriin.

Valtioneuvoston asetukset eräiden digitaalisten palvelujen saavutettavuusvaatimuksista, sähköisen viestinnän palvelujen ja audiovisuaalisiin sisältöpalveluihin pääsyn tarjoavien palvelujen esteettömyysvaatimuksista sekä eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista (179–181/2023)

Asetukset tulivat voimaan 20.2.2023. Niitä sovelletaan kuitenkin vasta 28.6.2025 alkaen.

Annettiin uusi valtioneuvoston asetus eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista, uusi valtioneuvoston asetus eräiden digitaalisten palvelujen saavutettavuusvaatimuksista ja uusi valtioneuvoston asetus sähköisen viestinnän palvelujen ja audiovisuaalisiin sisältöpalveluihin pääsyn tarjoavien palvelujen esteettömyysvaatimuksista. Asetusten taustalla on EU:n esteettömyysdirektiivi, jonka tarkoituksena on lisätä esteettömien tuotteiden ja palveluiden saatavuutta sisämarkkinoilla ja parantaa asiaankuuluvien tietojen esteettömyyttä. Kun tuotteista ja palveluista tehdään esteettömämpiä, yhteiskunnasta tulee osallistavampi ja vammaisten henkilöiden itsenäinen elämä helpottuu. Esteettömyys- ja saavutettavuusvaatimuksilla edistetään jokaisen, mutta erityisesti vammaisten henkilöiden, mahdollisuutta käyttää tuotteita ja palveluja itsenäisesti ja yhdenvertaisesti.

Valtioneuvoston asetus ulkomaalaislaissa tarkoitetun työnantajan sertifiointin myöntämisen edellytyksistä (250/2023)

Asetus tuli voimaan 1.3.2023. Asetusta sovelletaan kuitenkin hakemuksiin, jotka on tehty 23.2.2023 tai sen jälkeen.

Asetuksessa säädettiin työnantajan sertifiointin myöntämisen edellytyksistä työnantajan taloudellisten vaatimusten ja aiemmin sen palvelukseen myönnettyjen oleskelulupien osalta.

Työnantajan sertifiointin edellytyksistä säädetään ulkomaalaislain 76 §:ssä. Sertifiointin myöntämiselle asetettujen edellytysten ja oleskelu-

lupamenettelystä saatujen tietojen perusteella arvioidaan, että noin 230 työnantajaa täyttää edellytykset ja voi hakemuksesta sertifiointin saada. Näiden työnantajien yleisimpiä toimialoja ovat ohjelmistojen suunnittelu ja valmistus, kiinteistöjen siivous, asuin- ja muiden rakennusten rakentaminen, työvoiman vuokraus, vihannesten viljely kasvihuoneessa ja ravintolatoiminta.

KORKEIN OIKEUS

KKO:2023:4

Syyttömästi vangitun korvaus

A:n varaama matka Espanjaan oli peruuntunut A:n ollessa syyttömästi vangittuna, ja hänelle lentolipun hankkimisesta ja auton vuokraamisesta aiheutuneet kustannukset olivat käyneet hyödyttömiksi. A oli vapauduttuaan hankkinut uuden lentolipun ja vuokra-auton.

Korkein oikeus katsoi, että valtio ei ollut syyttömästi vangitulle tai tuomitulle valtion varoista vapauden menetyksen johdosta maksettavasta korvauksesta annetun lain nojalla vastuussa näiden A:lle aiheutuneiden kustannusten korvaamisesta.

L syyttömästi vangitulle tai tuomitulle valtion varoista vapauden menetyksen johdosta maksettavasta korvauksesta 4 § 1 mom

KKO:2023:5

Lapsen huolto ja tapaamisoikeus

Lasten huolto oli uskottu yksin heidän äidilleen ja lasten oikeus tavata isäänsä oli poistettu. Kysymys siitä, oliko asiassa perusteita olla vahvistamatta tapaamisoikeutta edes valvottuna. Ks. KKO:2007:71

L lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 2 § 1 mom, 9 b §, 10 §, 12 §, 15 a §

IhmisoikeusSop 8 art

KKO:2023:6

Ylimääräinen muutoksenhaku – Tuomion purkaminen rikosasiassa – Yhdyskuntapalvelu

Käräjäoikeus oli lainvoimaisella tuomiolla tuominnut A:n vankeus-

rangaistukseen katsoen, että yhdyskuntapalveluselvityksen perusteella A:lla ei ollut edellytyksiä suorittaa yhdyskuntapalvelusta.

A haki käräjäoikeuden tuomion purkamista vedoten siihen, että hänet olisi tuomittu ehdottoman vankeusrangaistuksen sijasta yhdyskuntapalveluun, mikäli käräjäoikeudella olisi ollut tiedossaan hänen muuttunut elämäntilanteensa ja päihteettömytensä sekä käytettävissään tuomion antamisen jälkeen laadittu uusi yhdyskuntapalveluselvitys.

Korkein oikeus katsoi ratkaisusta ilmenevillä perusteilla, että hakemuksen perusteena olevien seikkojen esittäminen ei todennäköisesti olisi johtanut siihen, että A olisi tuomittu yhdyskuntapalveluun. Hakemus hylättiin.

OK 31 luku 8 § 3 kohta

KKO:2023:7

Ylimääräinen muutoksenhaku – Tuomion purkaminen rikosasiassa – Valvontarangaistus

Käräjäoikeus oli lainvoimaisella tuomiolla tuominnut A:n vankeusrangaistukseen katsoen, että aikaisemmat ehdottomat vankeusrangaistukset, valvontarangaistukset ja yhdyskuntapalvelurangaistukset huomioon ottaen vankeusrangaistuksen tuli olla ehdoton.

A haki käräjäoikeuden tuomion purkamista vedoten siihen, että hänet olisi tuomittu ehdottoman vankeusrangaistuksen sijasta valvontarangaistukseen, mikäli käräjäoikeudella olisi ollut käytettävissään kaksi päivää tuomion antamisen jälkeen laadittu valvontarangaistus selvitys.

Korkein oikeus katsoi, että käräjäoikeuden rangaistusseuraamusta koskevat perustelut huomioon ottaen valvontarangaistus selvityksen sisältämien seikkojen esittäminen ei todennäköisesti olisi johtanut siihen, että A olisi tuomittu valvontarangaistukseen. Hakemus hylättiin.

OK 31 luku 8 § 3 kohta

KKO:2023:8

Tuotevastuu – Euroopan unionin oikeus – Tulkintavaikutus

Vakuutusyhtiö korvasi kotivakuutuksen perusteella kuluttajalle asun-

nossa syytneestä tulipalosta aiheutuneen vahingon. Onnettomuusselosteessa arvioitiin, että tulipalo oli aiheutunut edellisenä päivänä ovestusta kahvinkeitimestä. Kahvinkeitin oli varustettu A:lle rekisteröidyillä tavaramerkeillä. Vakuutusyhtiö vaati A:lta korvausta tuotevahingosta.

Korkein oikeus katsoi, että A oli tuotevastuulain 5 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetulla tavalla markkinoinut vahinkoa aiheuttanutta tuotetta omanaan varustamalla sen tavaramerkeillään.

TuotevastuuL 5 § 1 mom 4 kohta
Tuotevastuudirektiivi (85/374/ETY) 3 art 1 kohta

KKO:2023:9

Seksuaalirikos – Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö – Törkeä lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö – Välillinen tekeminen

A oli videoyhteydessä 9–13-vuotiaiden lasten kanssa ohjeistanut heitä työntämään esineitä sukupuolielimiinsä. Syytteen mukaan A oli käyttänyt asianomistajia itseään välikappaleena toteuttaen siten sukupuoliyhteyden heihin. Hovioikeus oli tuominnut A:n törkeistä lapsen seksuaalisista hyväksikäytöistä, mutta hylännyt syytteen sukupuoliyhteyttä koskevan ankaroitettujen väkiväkitysten osalta.

A:n ei katsottu olleen sukupuoliyhteydessä asianomistajien kanssa, eikä hänen katsottu syyllistyneen sukupuoliyhteyden käsittämiseen hyväksikäyttöön myöskään välillisenä tekijänä. (Ään.)

RL 20 luku 7 § 1 mom 1 kohta (540/2011)
RL 20 luku 10 § 1 mom (509/2014)
RL 5 luku 4 §

KKO:2023:10

Ylimääräinen muutoksenhaku – Tuomion purkaminen rikosasiassa – Laillisuusperiaate – Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate – Rangaistuksen määrääminen – Ehdollinen vankeus – Oheisrangaistus

Käräjäoikeus oli lainvoiman saaneessa tuomiossaan tuominnut A:n

ehdollisen vankeuden ohessa yhdyskuntapalveluun ja valvontaan. Korkein oikeus katsoi, että ehdollisen vankeuden oheisseuraamukseksi ei voida samalla kertaa tuomita sekä yhdyskuntapalvelua että valvontaa. Tuomio perustui A:lle tuomittujen oheisseuraamusten osalta ilmeisesti väärään lain soveltamiseen.

KKO:2023:11

Liikenne rikos – Kulkuneuvon kuljettaminen oikeudetta – Ajo-kielto – Laillisuusperiaate – Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate

A oli määrätty määräaikaan ajo-kieltoon. Hänen ajokorttiaan ei ollut ajokiellon aikana saatu poliisin haltuun. A oli ajokiellon päättymisen jälkeen kuljettanut henkilöautoa. Tämän perusteella häntä syytettiin kulkuneuvon kuljettamisesta oikeudetta.

Korkein oikeus katsoi, että rikoslain 23 luvun 10 §:n tunnusmerkistöön sisältyvästä ajo-oikeudettomuudesta ei ole tällaisen tilanteen varalta säädetty ajokorttilain 6 §:ssä rikosvastuun täyttymisen kannalta riittävän selvästi ja yksiselitteisesti. Syyte hylättiin. Ks. KKO:1994:143 (Ään.)

RL 23 luku 10 §

KKO:2023:12

Rikosten yhtyminen – Rikoksen yksikointi – Huumausainerikos – Huumausaineen käyttörikos

A oli noin kuuden kuukauden aikana omaa käyttöä varten tilannut ja sen jälkeen pitänyt hallussa huumausaineita kymmenenä eri kertana siten, että pienen tilaus oli ollut yksi ekstaasitabletti ja suurin tilaus 10 ekstaasitablettia ja gramma marihuanaa, mikä myös oli A:n kerrallaan enimmillään hallussaan pitämän huumausaineen määrä.

Korkein oikeus katsoi, että – A:n menettelyssä oli kyse yhdestä teosta,

– huumausaineen vähäistä määrää arvioitaessa lähtökohtana on se määrä huumausainetta, jota tekijä on kerrallaan pitänyt hallussaan,

– 30 kerta-annosta huumausainetta voitiin pitää lähtökohtaisesti rikoslain 50 luvun 2 a §:ssä tarkoitettuna vähäisenä määränä huumausainetta ennen huumausaineen vaarallisuuden ja käyttäjän tottumuksen huomioon ottamista ja että

– A:n kerrallaan hallussa pitämää ekstaasista ja marihuanaa muodostuvaa yhteensä noin 15 käyttöannosta oli siten pidettävä rikoslain 50 luvun 2 a §:ssä tarkoitetulla tavalla määrältään vähäisenä.

RL 50 luku 2 a §

KKO:2023:13

Ylimääräinen muutoksenhaku – Tuomion purkaminen rikosasiassa

A:n syyksi oli luettu käräjäoikeuden lainvoiman saaneella tuomiolla törkeä ampuma-aserikos. Asiaa ei ollut toimitettu pääkäsittelyä. Asian ratkaissut tuomari vaati tuomion purkamista, koska asiaa ei olisi saanut ratkaista kirjallisessa menettelyssä.

Korkein oikeus hylkäsi hakemuksen katsoen, että tuomiota ei voitu oikeudenkäymiskaaren 31 luvun 8 §:n nojalla purkaa, koska purkamista ei ollut pidettävä asiassa syytetyt edun mukaisena.

OK 31 luku 8 §

KKO:2023:14

Oikeudenkäyntimenettely – Oikeudenmukainen oikeudenkäynti – Todistelu – Hyödyntämiskielto

Syyttäjä oli nimennyt rikosasiassa todisteeksi FBI:n peiteoperaatiionsa. Anom-puhelimista saatuja viestejä, joiden lähettäjät ja vastaanottajat olivat olleet Suomessa.

Korkein oikeus katsoi, että todisteet oli hankittu lainvastaisesti, kun menettelyllä oli puututtu yksityiselämän ja luottamuksellisen viestin suojaan ilman laissa säädettyä perustetta. Todisteiden hyödyntämisen ei kuitenkaan katsottu vaarantavan oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin toteutumista, eikä niitä siten asetettu hyödyntämiskieltoon.

OK 17 luku 25 § 3 mom

KKO:2023:15

Veropetos – Tahallisuus

A ja B olivat verovuosina 2013–2015 saaneet pääomatuloja tilittään yhdysvaltalaisessa varainhoitoyrityksessä. Tuloja ei ollut huomioitu Verohallinnon A:lle ja B:lle toimittamissa esitäytetyissä veroilmoituksissa. A oli palauttanut esitäytetyt veroilmoitukset, joihin hän oli tehnyt muita kuin pääomatuloja koskevia korjauksia ja täydennyksiä. B oli verovuodelta 2013 palauttanut esitäytetyn veroilmoituksen, johon hän ei ollut tehnyt veron määräämiseen vaikuttavia muutoksia. Verovuosilta 2014–2015 B ei ollut palauttanut esitäytettyjä veroilmoituksia.

Korkein oikeus katsoi, että A oli verovuosina 2013–2015 ja B verovuonna 2013 salannut verotusta varten annetussa ilmoituksessa veron määräämiseen vaikuttavan seikan. Lisäksi B oli verovuosina 2014–2015 laiminlyönyt verotusta varten säädetyn ilmoitusvelvollisuuden, jolla on merkitystä veron määräämiselle. Kerrotulla menettelyllään A ja B olivat aiheuttaneet veron määräämisen liian alhaiseksi. Korkein oikeus katsoi A:n ja B:n toimineen tahallisesti ja heidän syyllistyneen veropetokseen.

RL 29 luku 1 §

KKO:2023:16

Oikeudenkäyntimenettely – Pääkäsittely hovioikeudessa – Rikosasia

Käräjäoikeus oli tuominnut A:n törkeästä ympäristön turmelemisesta, törkeästä petoksesta sekä eräistä muista rikoksista yhteiseen 8 kuukauden ehdolliseen vankeusrangaistukseen ja lähes 530 000 euron korvausvelvollisuuteen.

Valituksessaan hovioikeudelle A vaati pääkäsittelyn toimittamista. Hovioikeus ratkaisi asian toimittamatta pääkäsittelyä. Hovioikeus ei muuttanut syyksilukemista eikä rangaistusta mutta vapautti A:n korvausvelvollisuudesta noin 40 000 euron osalta.

Korkein oikeus katsoi, että pääkäsittelyn toimittaminen ei ollut selvästi tarpeetonta, koska asian laatu ja merkitys A:lle olivat edel-

lyttäneet, että hänelle varataan pääkäsittelyssä mahdollisuus lausua asian oikeudellisesta arvioinnista ja tulla henkilökohtaisesti kuulluksi rangaistuksen määräämiseen vaikuttavista seikoista. Asia palautettiin hovioikeuteen. Ks. KKO:2021:30 KKO:2021:26 KKO:2018:53 KKO:2017:19 KKO:2016:54 KKO:2014:74 KKO:2014:56 KKO:2012:99 KKO:2011:22

OK 26 luku 14 §

KKO:2023:17

Virkarikos – Virkavelvollisuuden rikkominen – Virka-aseman väärinkäyttäminen – Tahallisuus – Korotettu tahallisuusvaatimus – Laillisuusperiaate – Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate

Z:n kunnan kunnanjohtaja P oli tehnyt tutkintapyyntön kuntakonserniin kuuluvan X Oy:n entisestä toimitusjohtajasta O:sta. Tietoisena O:ta koskevasta vakavasta rikosepäilystä kunnanhallituksen jäsenet ja varajäsenet A, B, C, D, E, F, G ja H päättivät kunnanhallituksen kokouksessa peruuttaa tutkintapyyntön ja antaa kunnan yhtiökoukusedustajille omistajaohjauksen O:n palauttamiseksi X Oy:n toimitusjohtajan toimeen. Korkein oikeus katsoi ratkaisusta ilmenevillä perusteilla, että A, B, C, D, E, F, G ja H syyllistyivät virka-aseman väärinkäyttämiseen.

RL 40 luku 7 §

RL 40 luku 12 § 1 mom

KKO:2023:18

Asiakirja – Asiakirjan esittämisen velvollisuus – Oikeudenkäyntimenettely – Todistelu

Yksityistä pysäköinninvalvontaa harjoittava A Oy vaati autonvuokraustoimintaa harjoittavaa B Oy:tä esittämään autojen vuokraamista koskevat sopimusasiakirjat, joista A Oy:n mukaan ilmeni, keneltä A Oy voisi periä niin sanottuja yksityisoikeudellisia valvontamaksuja virheellisen pysäköinnin vuoksi.

Korkein oikeus katsoi, että todistelua vastaisuuden varalta koskevaa oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 61 §:ää sovellettaessa voitiin

määrätä asiakirja tuotavaksi tuomioistuimeen luvun 40 §:ssä säädetyn menettelyn mukaisesti. Oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 61 §:ää ei kuitenkaan voitu soveltaa sen selvittämiseksi, kuka on hakijan vastapuoli mahdollisessa saatavan perintää koskevassa riita-asiassa. Hakemus hylättiin.

OK 17 luku 40 §

OK 17 luku 61 §

KORKEIN HALLINTO-OIKEUS

Yleishallintoasiat

KHO:2023:3

Asiakirjajulkisuus – Tietoja kiinni otetusta ja säilöön otetusta henkilöstä sisältävä asiakirja – Tietoja vapautensa menettäneestä henkilöstä sisältävä asiakirja – Lähiomaisen oikeus saada tieto asiakirjasta – Perusteltu syy

Henkilö oli otettu kiinni poliisilain perusteella ja otettu säilöön, missä ollessaan hän oli mennyt elottomaksi. Henkilöä oli elvytetty, mutta hän oli menehtynyt myöhemmin sairaalassa.

Henkilön lähiomainen oli pyytänyt poliisilaitokselta sen hallussa olleet, poliisilaitoksella laaditut kiinniottoa koskevan tutkintailmoituksen ja kiinnioton ja säilöönnoton kirjaamisesta laaditun pöytäkirjan. Pyyntöä oli perusteltu tarpeella arvioida mahdollisen kantelun vireilepanon aiheellisuutta tai asianomistajan syyteoikeuden mahdollista käyttämistä.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että tietopyynnössä tarkoitetut asiakirjat olivat julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 28 kohdassa tarkoitettuja hallintoviranomaisen asiakirjoja, jotka sisältävät tietoja vapautensa menettäneestä henkilöstä. Tällaisia tietoja olivat paitsi asiakirjoihin sisältyvät kiinni otetun ja säilöön otetun henkilön henkilöllisyttä koskevat tiedot, myös niihin sisältyvät hänen elintapojaan kuvaavat tiedot sekä hänen terveydentilaansa ja saamaansa terveydenhuollon palvelua koskevat tie-

dot, koska nämä tiedot liittyivät olennaisesti kiinniottamiseen ja säilöönottamiseen tai säilöissäpidon aikana tapahtuneeseen.

Tiedon antamiseen asiakirjoista niitä pyytäneelle lähiomaiselle oli julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 28 kohdassa tarkoitettu perusteltu syy, koska tällä oli tietopyynnössä esittämänsä tarkoituksen vuoksi ollut oikeutettu intressi selvittää mennehtyneen lähiomaisensa kiinniottoon, säilöönottoon ja säilöissäpitoon liittyvät olosuhteet ja toimenpiteet.

Pyydetty asiakirjat eivät siten olleet niitä pyytäneeseen lähiomaiseen nähden julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 28 kohdan perusteella salassa pidettäviä, vaikka tieto henkilön nyt kysymyksessä olevalla perusteella tapahtuneesta poliisilaki-perusteisesta kiinniotosta ja sitä seuranneesta säilöönotosta ei ollutkaan yleisöjulkinen vaan sanotun lainkohdan perusteella lähtökohteisesti salassa pidettävä.

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (julkisuuslaki) 24 § 1 momentti 25, 28 ja 32 kohta

KHO:2023:5

Tartuntatautiasia – Covid-19 – Karanteenipäätös – Vanki – Laitosepidemian rajoittaminen – Viranomaisen selvittämismvelvollisuus

Vankilassa oli ilmennyt laitosepidemia. A, kuten muutkin laitoksessa olleet vangit, oli määrätty karanteeniin.

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa oli Vankiterveydenhuollon yksikön valituksesta ratkaistavana, oliko hallinto-oikeus voinut pitää A:ta koskevaa karanteenipäätöstä lainvastaisena sillä perusteella, että päätös oli tehty selvittämättä erikseen yksilöllisesti A:n tosiasiallista liikkumista ja mahdollisia lähikontakteja vankilassa. A oli kertonut olleensa koko mahdollisen altistumisajan omaehtoisessa karanteenissa huoneessaan ja käyttäneensä huoneen ulkopuolella kasvomaskeja, eikä hän siten pitänyt altistumista kohdallaan mahdollisena.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että yleisvaarallista tartuntatautia koskevan laitosepidemian rajoitta-

miseksi tehdyt karanteenipäätökset oli tullut tehdä viivytyksettä. Laajaa yksilöllistä selvittämismvelvollisuutta vastaan puhui myös se, että viranomaisen mahdollisuuksia jälkikäteen luotettavasti selvittää kunkin vangin yksilöllistä liikkumista ja toimintaa laitoksessa edellisen viikon aikana voitiin pitää rajallisina. Hallinto-oikeuden päätös kumottiin.

Tartuntatautilaki 1 §, 3 § 1 momentti 4 kohta, 10 § 1 momentti, 60 § 1 momentti ja 70 §
Hallintolaki 31 § 1 momentti

KHO:2023:6

Asiakirjajulkisuus – Päätös esitutinnan toimittamatta jättämisestä – Esitutkintaa varten laadittu asiakirja – Esitutkintaa varten laaditun asiakirjan julkiseksituloajankohta – Yksityiselämän suoja – Julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 25 ja 26 kohdan rinnakkainen sovellettavuus – Henkilön terveydentilaa koskeva tieto

Asiassa oli kysymys siitä, olivatko eräät tutkinnanjohtajana toimineen aluesyyttäjän päätökset esitutinnan toimittamatta jättämisestä virkavelvollisuuden rikkomista koskevassa asiassa julkisia vai salassa pidettäviä. Kysymys oli asiaan osallisten poliisimiesten nimistä ja syntymäajoista, poliisimiehen saaman vamman kohdistumista koskevasta tiedosta sekä asianomistajan saaman vamman kohdistumista ja vamman syntytapaa koskevista tiedoista.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että päätökset esitutinnan toimittamatta jättämisestä olivat esitutkintaa varten laadittuja asiakirjoja, joiden salassapito julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 3 kohdan nojalla päättyi, kun aluesyyttäjä teki päätöksen esitutinnan toimittamatta jättämisestä.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että henkilön yksityiselämän suoja koskevat salassapitosäännökset julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 25 ja 26 kohdassa voivat molemmat tulla sovellettavaksi saman momentin 3 kohdassa tarkoitettujen asiakirjojen julkisuutta ja salassa pidettävyyttä koskevassa arvioinnissa.

Tutkinnanjohtajan päätöksiin sisältyneet poliisimiehen saaman vamman kohdistumista sekä asianomistajan saaman vamman kohdistumista ja vamman syntytapaa koskevat tiedot olivat sisällöltään yleisluonteisia. Niistä ei ilmennyt eikä ollut pääteltävissä vammojen yksityiskohtainen laatu, vakavuus tai pysyvyys. Mainitut tiedot sisältyivät tutkinnanjohtajan päätösten taustumainkuvaukseen ja olivat päätöksillä ratkaistujen asioiden arvioinnin kannalta merkityksellisiä seikkoja. Mainittuja tietoja ei niiden yleisluonteinen sisältö ja esitustarkoitus huomioon ottaen voitu pitää julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 25 kohdassa tarkoitettuina henkilön terveydentilaa koskevinä salassa pidettävänä tietoina.

Suomen perustuslaki 12 § 2 momentti
Esitutkintalaki 9 luku 7 § 1 momentti ja 11 luku 1 § 1 momentti
Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (julkisuuslaki) 1 § 1 momentti, 9 § 1 momentti, 22 § sekä 24 § 1 momentti 3, 25 ja 26 kohta
Ks. KHO 2021:26 ja KHO 2021:170

KHO:2023:7

Asiakirjajulkisuus – Julkinen hankinta – Yhteishankintayksikkö – Julkisuuslaissa tarkoitettu viranomainen – Julkisen vallan käyttäminen – Asianosaisuus – Viranomaisen asiakirja

B Oy oli pyytänyt yhteishankintayksikkönä toimineelta A Oy:ltä saada nähtäväkseen julkiseen hankintaan liittyvät tarjousasiakirjat ja hankintapäätöksen liitteineen.

Asiassa oli ensin ratkaistavana, oliko A Oy julkisuuslaissa tarkoitettu viranomainen sen kilpailutaessa hankintoja ja oliko yhtiöön tämän vuoksi sovellettava julkisuuslakia hankintalain 138 §:n 1 momentin perusteella. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että vaikka julkisia hankintoja koskevasta kilpailuttamisvelvollisuudesta ja hankintamenettelystä oli säädetty lailla, menettelyllä ei puuttanut julkisen vallan käytölle ominaisella tavalla yksityisten oikeusasemaan hallintopäätöksellä tai tosiasiallisella toimella, eikä kysymys siten

ollut sellaisesta julkisesta vallan käytöstä, jota tarkoitetaan julkisuuslain 4 §:n 2 momentissa. A Oy ei näin ollen ollut julkisuuslain 4 §:ssä tarkoitettu viranomainen eikä siihen sovellettu julkisuuslakia hankintalain 138 §:n 1 momentin perusteella.

Asiassa oli myös ratkaistavana, oliko asiakirjoja pyytäneitä B Oy:tä pidettävä asiassa julkisuuslaissa tarkoitettuna asianosaisena ja oliko sille siten luovutettava pyydetty asiakirjat hankintalain 138 §:n 2 momentin ja julkisuuslain 11 §:n 1 momentin perusteella. B Oy oli osallistunut siihen tarjouskilpailuun, jota koskevista tarjouksista ja hankintapäätöksestä tietopyynnössä oli kyse. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että koska B Oy oli suljettu tarjouskilpailusta erillisellä lainvoimaisella päätöksellä ennen kuin lopulliset tarjoukset oli annettu ja ennen kuin hankintamenettelyn päättävä päätös oli tehty, B Oy ei enää ollut osallisena hankintamenettelyn siinä vaiheessa, jota pyydetty asiakirjat koskivat. Tämä vuoksi tietopyynnön kohteena olevat asiakirjat eivät koskeneet B Oy:n oikeutta, etua tai velvollisuutta julkisuuslain 11 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla, eikä B Oy:llä siten ollut oikeutta saada tietoa kysymyksessä olevista asiakirjoista myöskään hankintalain 138 §:n 2 momentin perusteella.

Korkein hallinto-oikeus palautti asian hallinto-oikeudelle uudelleen käsiteltäväksi siltä osin kuin hallinto-oikeus ei ollut lausunut hallinto-oikeudessa esitetystä väitteestä, jonka mukaan B Oy:llä on oikeus saada asiakirjat sillä perusteella, että A Oy oli suorittanut toimeksiantotehtävää viranomaiselle ja asiakirjoissa oli kysymys julkisuuslain 5 §:n 2 momentissa tarkoitetuista viranomaisen asiakirjoista.

Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (hankintalaki) 138 § 1 ja 2 momentti
Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (julkisuuslaki) 1 § 1 momentti, 4 § ja 11 § 1 momentti
Unionin tuomioistuimen tuomio asiassa C-771/19 NAMA ym. (EU:C:2021:232)

KHO:2023:8

Lääkkeen markkinointi – Lääkemääräyksellä toimitettava valmiste – Markkinointikielto – Markkinoinnin käsite – Lääkeyrityksen ja terveystalvetytyksen sopimus

Lääkeyrityksen migreenilääkkeelle oli myönnetty myyntilupa, ja lääke oli lääkkeiden määräämiseen oikeutettujen henkilöiden määrättävissä potilaille apteekista toimitettavaksi. Lääkkeiden hintalautakunta ei ollut vielä ratkaissut lääkeyrityksen hakemusta lääkkeen korvattavuudesta ja tukkuehinnasta.

Lääkeyritys sopi terveystalvetytyksen kanssa migreenilääkkeen myymisestä viimeksi mainitulle, joka puolestaan luovutti lääketta sopimuksessa määritellyille migreenipotilailleen samaan hintaan palvelumaksulla lisätynä. Apteekista toimitettuna lääkeannoksen hinta potilaalle oli yli 20 kertaa kalliimpi kuin järjestelyyn perustuva hinta terveystalvetytyksessä.

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus (Fimea) oli kieltänyt lääkeyritystä jatkamasta tai uudistamasta mainitun lääkevalmisteen markkinointia sopimuksessa mainitulla tavalla.

Korkein hallinto-oikeus viittasi arvioinnissaan unionin oikeuteen perustuvaan lääkemainonnan laajaan käsitteeseen sekä lääkemääräyksellä toimitettavien lääkkeiden mainonnan kiellon tulkintaan ja katsoi, että järjestelyn luonteena ja tarkoituksena oli ollut lääkevalmisteen määräämiseen, toimittamiseen, ostamiseen tai käytön edistäminen lääkeasetuksen 25 §:ssä tarkoitettulla tavalla. Vaikka lääkkeen potilaille oli luovuttanut terveystalvetytyksessä, oli lääkeyrityksen toiminta katsottava lääkkeen markkinoinniksi.

Arvioidessaan lääkevalmisteen markkinointia korkein hallinto-oikeus päätyi siihen, että järjestelyssä oli toimittu lääkelain säännösten vastaisesti. Fimea oli siten voinut kieltää lääkeyritystä jatkamasta tai uudistamasta markkinointia.

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (2001/83/EY) ihmisille tarkoitettuja lääkkeitä koskevista yhteisön säännöistä

(lääkedirektiivi) johdanto-osan 2. ja 3. perustelukappale, 86 artiklan 1 kohta ja 94 artiklan 1 kohta
Lääkelaki 37 a §, 38 a §, 58 §, 61 §, 65 §, 91 §, 91 a §, 91 b §, 92 §, 92 a § ja 93 §

Lääkeasetus 25 §

Unionin tuomioistuimen tuomio asiassa C-316/09, MSD Sharp & Dohme GmbH v. Merckle GmbH, (ECLI:EU:C:2011:275)

KHO:2023:9

Tartuntatautiasia – Covid-19 – Aluehallintoviraston määräys – Tilojen väliaikainen sulkeminen – Kuntosalit – Kuntourheilija – Valitusoikeus – Kuntokeskus – Asian selvittäminen – Päätöksen perustelemine

Aluehallintovirasto oli tartuntatautilain 58 g §:n (447/2021) nojalla määrännyt eräiden tilojen, muun ohella kuntosalien ja uimahallien, väliaikaisesta sulkemisesta covid-19-tartuntataudin leviämisen estämiseksi. Päätöksestä valittivat hallinto-oikeuteen kuntourheilija A sekä kuntosalitoimintaa harjoittava yritys. Hallinto-oikeus tutki molemmat valitukset ja vahvisti aluehallintoviraston päätöksen lainvastaisuuden.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, ettei A:lla ollut ollut oikeutta valittaa aluehallintoviraston päätöksestä. Päätöstä ei ollut nimenomaisesti kohdistettu A:han eikä sillä ollut asetettu velvollisuuksia, rajoituksia tai kieltoja, joiden toteuttamisesta juuri A olisi ollut oikeudellisesti vastuussa. Päätös ei ollut vaikuttanut A:n oikeudelliseen asemaan välittömästi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 7 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla. Hallinto-oikeuden olisi tullut jättää A:n valitus tutkimatta.

Korkein hallinto-oikeus katsoi edelleen, että asiantuntemus covid-19-taudin leviämisen riskeistä oli otettu asianmukaisesti huomioon aluehallintoviraston päätöksenteossa. Aluehallintoviraston päätös oli perustunut riittävään selvitykseen ja perusteltu asianmukaisesti. Hallinto-oikeuden päätös, jolla aluehallintoviraston päätöstä oli kuntosalitoimintaa harjoittavan yrityksen valituksen johdosta pidetty lainvastaisena kuntosalien osalta, kumottiin.

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 7 § 1 momentti
Tartuntatautilaki 1 §, 7 §
2 momentti, 8 § 3 momentti
(1227/2016) ja 58 g § (447/2021)
Hallintolaki 31 § 1 momentti ja
45 § 1 momentti
Ks. myös KHO 2020:108, KHO
2022:63 ja KHO 2022:140

KHO:2023:10

Ulkomaalaisasia – Kansainvälinen suojelu – Suullinen käsittely hallinto-oikeudessa – Kristinuskoon kääntymisen – Tulkkauksen – Vakaumuksen arviointi – Hallinto-oikeuden selvittämisvelvollisuus

Muutoksenhakija oli vedonnut turvapaikkaperusteenaan muun ohella kristinuskoon kääntymiseensä. Hallinto-oikeus oli järjestänyt suullisen käsittelyn muutoksenhakijan uskonnollisen vakaumuksen selvittämiseksi.

Asiassa oli korkeimmassa hallinto-oikeudessa ratkaistavana, oliko hallinto-oikeuden suullisessa käsittelyssä saatu selvitys muutoksenhakijan uskonvakaumuksesta tulkauksessa ilmenneiden puutteiden takia ollut riittävän luotettava käytettäväksi ratkaisun perustana.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että suullisessa käsittelyssä oli käytännössä ilmennyt, että muutoksenhakijan kertomuksen tulkkauksen oli jäänyt osin vajaaksi ja että tulkattu teksti oli ollut samoin osin vaikeasti ymmärrettävissä tai paikoin jopa mahdotonta ymmärtää. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että tallenteista ilmenevät tapahtumat ja puutteet kokonaisuutena arviotuna antoivat vakavan aiheen epäillä tulkauksen sisältöä ja täsmällisyyttä suhteessa muutoksenhakijan esittämään ja että tämä oli vaikuttanut haitallisesti muutoksenhakijan kertomuksen ymmärtämiseen ja siten hänen kristinuskoon kääntymisensä arviointiin. Suullisessa käsittelyssä saatua selvitystä ei siten voitu pitää riittävän luotettavana. Asia palautettiin hallinto-oikeudelle uuden suullisen käsittelyn järjestämiseksi.

Suomen perustuslaki 21 §
Ulkomaalaislaki 203 § 1 momentti
1 kohta ja 3 momentti

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 37 § 1 ja 2 momentti, 52 § 1 momentti 1 ja 3 kohta ja 57 § 1 momentti
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/32/EU kansainvälisen suojelun myöntämistä tai poistamista koskevista yhteisistä menettelyistä (uudelleenlaadittu menettelydirektiivi) 12 artikla 1 kohta b alakohta, 12 artikla 2 kohta, 46 artikla 1 kohta a alakohta ja 46 artikla 3 kohta
Ks. KHO 2021:165

KHO:2023:11

Hautasijan osoittaminen – Hautapaikkojen vähäisyys – Yhdenvertaisuus

Seurakuntayhtymän yhteisen kirkkoneuvoston päätös olla myöntämättä vainajalle tämän omaisen tietyllä hautausmaalla vaatimaa hautapaikkaa oli perustunut seurakuntayhtymän hautaustoimen ohjesäännön määräykseen, jonka mukaan etusija tulla haudatuksi kyseiseen hautausmaahan oli määräyksessä mainittujen seurakuntien samassa kaupunginosassa asuvilla jäsenillä. Vainaja ei ollut kuulunut evankelis-luterilaiseen kirkkoon eikä asunut kuollessaan kyseisessä kaupunginosassa.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että seurakuntayhtymällä oli ollut kirkkolain sinänsä väljän säännöksen puitteissa toimivalta hautaustoimen ohjesäännössä määrätä hauta-oikeuksien myöntämisessä noudattavista periaatteista sellaisella hautausmaalla, jolla on hyvin rajoitetusti tilaa ja vain joitakin vuosittain vapautuvia hautapaikkoja. Kun kysymys oli pienestä ja historiallisesti paikallisena pidettävästä niin sanotusta kaupunginosahautausmaasta, tarvetta varata hyvin rajalliset hautapaikat ensi sijassa kyseisessä kaupunginosassa asuneille vainajille oli myös pidettävä hyväksyttävänä perusteena eri asemaan asettamiselle. Seurakuntayhtymän hautaustoimen ohjesäännön nojalla tehty päätös ei siten ollut lainvastainen.

Suomen perustuslaki 6 §
Hallintolaki 6 §
Kirkkolaki 17 luku 2 § 1 momentti
ja 7 § 2 momentti
Hautaustoimilaki 4 § 1 momentti

KHO:2023:13

Ylimääräinen muutoksenhaku – Purku – Ulkomaalaisasia – Perheenyhdistäminen – Pakolaisen perheenjäsen – Edellytys lapsen alaikäisyydestä – Alaikäisyyden määrittämishetki – EU-oikeuden vastaisuus

Asiassa oli ratkaistavana, perustui-ko pakolaisen perheenjäsenelle tehty kielteinen oleskelulupapäätös unionin tuomioistuimen myöhemmän tuomioon nähden ilmeisesti väärään lain soveltamiseen. Mikäli näin oli, arvioitavaksi tuli, onko päätös purettava.

Perheenkokoajan poika B oli tehnyt alaikäisenä oleskelulupahakemuksen pakolaisen perheenjäsenenä. B oli hallintomenettelyn aikana täysi-ikäistynyt, eikä oleskelulupaa ollut myönnetty ulkomaalaislain 38 §:n 1 momentti (549/2010) huomioon ottaen. Päätös tuli lainvoimaiseksi, kun korkein hallinto-oikeus ennakkoratkaisua pyytämättä ei myöntänyt asiassa valituslupaa.

Päätöksen lainvoimaiseksi tulon jälkeen unionin tuomioistuin oli antanut perheenyhdistämisdirektiivin tulkintaa koskevan tuomion, jonka mukaan alaikäisyyttä määritettäessä huomioon otettava päivämäärä oli se, jolloin hakemus perheenyhdistämiseksi oli tehty.

Ilmeisesti väärän lain soveltamisen osalta korkein hallinto-oikeus totesi, että ulkomaalaislain 38 §:n 1 momentti oli ollut ristiriidassa perheenyhdistämisdirektiivin kanssa. B:n hakemus olisi tullut tutkia pitäen häntä alaikäisenä.

Purkamisen edellytysten osalta korkein hallinto-oikeus viittasi ratkaisukäytäntönsä, jossa on korostettu oikeusvarmuuden periaatteen edellyttävän, ettei lainvoimaisiin päätöksiin yleensä puututa. Tämä on hyväksytty myös unionin tuomioistuimen käytännössä.

Kun purkuhakemusta koskevassa kokonaisharkinnassa otettiin kuitenkin huomioon, että kysymys alaikäisyyden määrittämisen ajankohdasta oli asiassa ollut ratkaiseva perhe-elämän suojan sekä lapsen edun kannalta ja että oleskelulupahakemuksen käsittelyn yhteydessä tehtyä virhettä ei B:n täysi-ikäistyttyä saisi enää tehokkaasti

korjattua uudella hakemuksella, purkuhakemus hyväksyttiin. Asiaa uudelleen Maahanmuuttovirastossa käsiteltäessä B:tä oli pidettävä alaikäisenä.

Äänestys 5–2 perustelujen osalta

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 117 §

Ulkomaalaislaki 38 § 1 momentti ja 114 §

Neuvoston direktiivi 2003/86/EY oikeudesta perheen yhdistämiseen 4 artiklan 1 kohta

Unionin tuomioistuimen tuomio yhdistetyissä asioissa C-133/19, C-136/19 ja C-137/19, Belgian valtio (Perheen yhdistäminen – Alaikäinen lapsi) (EU:C:2020:577)

KHO:2023:15

Ulkomaalaisasia – Oleskelulupa perhesiteen perusteella – Turkin tasavallan ja Euroopan talousyhteisön välinen assosiaatiosopimus – Standstill-lauseke – Maahantulosaännösten kiertäminen – Perheen kokoajan aikaisempi menettely – Uusi rajoitus – Vertailuajan kohta – Uuden rajoituksen hyväksyttävyyys

Perheenkokoajana toimivan Turkin kansalaisen oli perusteltua aihetta epäillä saaneen oman oleskelulupansa ulkomaalaislain 36 §:n 3 momentissa tarkoitettulla tavalla maahantuloa tai maassa oleskelua koskevia säännöksiä kiertämällä antamalla väärä tietoja perhesuhteistaan. Perheenjäsenten oleskelulupahakemusten hylkäämiselle oli siten ollut kansallisen lain mukaiset perusteet.

Asiassa oli vielä ratkaistavana, oliko ulkomaalaislain kyseinen säännös Turkin tasavallan ja Euroopan talousyhteisön välisen assosiaatiosääntelyn standstill-lausekkeissa tarkoitettu lähtökohtaisesti kielletty uusi rajoitus. Säännöstä tuli verrata aikaisemmin säädetyn ulkomaalaislain 36 §:n 2 momentin kiertosääntelyyn. Koska ulkomaalaislain 36 §:n 3 momentin sääntely oli perheen yhdistämisen edellytysten kannalta aikaisemman kiertosääntelyn laajennus, säännöstä oli pidettävä standstill-lausekkeissa tarkoitettuna uutena rajoituksena.

Uutta rajoitusta oli kuitenkin pidettävä hyväksyttävänä, koska se oli perusteltavissa yleistä etua koskevalla pakottavalla syyllä eikä sillä ylitetty sitä, mikä oli tarpeen sääntelyn päämäärän saavuttamiseksi. Hakijoiden perhesideperusteisten oleskelulupien myöntämättä jättämiselle ulkomaalaislain 36 §:n 3 momentin nojalla ei siten ollut assosiaatiosääntelystä johtuvaa estettä.

Turkin tasavallan ja Euroopan talousyhteisön Ankarassa 12.9.1963 allekirjoittama assosiaatiosopimus, vahvistettu yhteisön puolelta 23.12.1963 tehdyllä neuvoston päätöksellä 64/732/ETY 2 artikla 1 kohta

Assosiaatiosopimuksen lisäpöytäkirja tehty, hyväksytty ja vahvistettu yhteisön puolelta 19.12.1972 annetulla neuvoston asetuksella N:o 2760/72 41 artikla 1 kohta Assosiaatiosopimuksella perustetun assosiaationeuvoston 19.9.1980 assosiaation kehittämistä tekemä päätös N:o 1/80 13 artikla

Ulkomaalaislaki 36 § 2 ja 3 momentti, 47 § 5 momentti ja 66 a § KHO 2014:62 ja KHO 2014:63 Unionin tuomioistuimen tuomiot asioissa Toprak ja Oguz, C-300/09 ja C-301/09, EU:C:2010:756; Dereci ym., C256/11, EU:C:2011:734; Dogan, C-138/13, EU:C:2014:2066; Genc, C-561/14, EU:C:2016:247; Tekdemir, C-652/15, EU:C:2017:239; Yön, C-123/17, EU:C:2018:632; A, C-89/18, EU:C:2019:580; A ym., C-70/18, EU:C:2019:823; Udlændingenævnet, C-379/20, EU:C:2021:660 ja Udlændingenævnet (Examen linguistique imposé aux étrangers / Kielikoe ulkomaalaisille), C-279/21, EU:C:2022:1019

KHO:2023:16

Elintarvikevalvonta – Markkinointinimi – Markkinointi – Kuluttajien harhaanjohtaminen – Kasvistuote – Liha – Kasviliha – Kasvilihapulla – Burgerpihvi

Kunnan elintarvikevalvontaviranomainen oli määrännyt yhtiön muuttamaan kasvistuotteiden ”Muu Kasvilihapulla” ja ”Muu Burgerpihvi” markkinointinimet siten, etteivät ne

johda kuluttajaa harhaan eivätkä viittaa siihen, että tuotteet sisältäisivät lihaa. Päätöksessä oli määrätty myös tuotteiden markkinointi muutettavaksi siten, ettei siinä käytetä harhaanjohtavaa ”kasviliha”-sanaa tai muita kasviperäiseen lihaan viitattavia ilmaisuja.

Hallinto-oikeus hylkäsi yhtiön valituksen. Korkein hallinto-oikeus kumosi määräyksen tuotteen ”Muu Burgerpihvi” markkinointinimen osalta, mutta pysytti muutoin hallinto-oikeuden päätöksen lopputuloksen.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että kysymystä elintarvikkeesta annettujen tietojen mahdollisesta harhaanjohtavuudesta oli arvioitava Euroopan unionin tuomioistuimen asiassa C-195/14, Teekanne, antamasta tuomiosta ilmenevien periaatteiden mukaisesti. Tuomiosta ilmeni muun ohella, että harhaanjohtavuutta koskevassa arvioinnissa oli nojaututtava tavanomaisesti valistuneen sekä kohtuullisen tarkkaavaisen ja huolellisen keskivertokuluttajan etenkin merkintöihin perustuvaan oletettuun odotukseen muun muassa elintarvikkeen laadusta. Tällä tarkoitettiin kuluttajaa siinä unionin jäsenvaltiossa, jossa elintarviketta pidettiin kaupan.

”Lihalla” tarkoitettiin Euroopan unionin elintarviketietoasetuksen ja hygieniasäätöjen mukaan yksinomaan eläimistä saatavia ihmiskäyttöön kelpaavia osia. ”Kasviliha”-sana ei sen sijaan ollut Euroopan unionin tai kansallisessa elintarvikelainsäädännössä säädetty määritelmä tai elintarvikkeen virallinen nimi.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että sana ”kasviliha” ei voitu vielä tällä hetkellä pitää suomen kielessä sillä tavoin vakiintuneena tai tavanomaisena ilmaisuna, että keskivertokuluttaja sen perusteella ymmärtäisi ilman selittämistä tuotteen olevan lihaa jäljittelevä, täysin kasviperäinen elintarvike. Näin ollen ilmaisun ”kasviliha” käyttöä voitiin pitää elintarviketietoasetuksen vastaisesti kuluttajaa harhaan johtavana.

Tuotteen ”Muu Kasvilihapulla” pakkauksesta saattoi keskivertokuluttajalle syntyä vaikutelma, että kyseessä oli lihapohjainen lihapulla, johon oli lisätty kasvista. Näin ollen kyseisen tuotteen markki-

nointinimi ja markkinointi saattoivat johtaa kuluttajaa harhaan elintarviketietoasetuksen vastaisesti.

Tuotteen ”Muu Burgerpihvi” osalta korkein hallinto-oikeus totesi, että nimitystä ”burgerpihvi” ei ollut elintarvikelainsäädännössä varattu lihatuotteiden nimeämiseen ja markkinointiin vastaavasti kuin esimerkiksi tietyt eläinperäisiä maitotuotteita kuvaavat nimitykset. Keskivertokuluttaja ei myöskään todennäköisesti enää miellä nimitystä ”burgerpihvi” yksinomaan lihaa sisältäväksi tuotteeksi. Tällöin kuluttajalle merkityksellisiä täydentäviä tietoja olivat muun muassa tuotteen muut pakkausmerkinnät ja ainesosaluettelo, josta ilmeni tuotteen olevan täysin kasviperäinen. Edellä sanottu vuoksi markkinointinimeä ”Muu Burgerpihvi” ei voitu pitää kuluttajaa harhaanjohtavana.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että asiassa oli ollut perusteet antaa määräys tuotteen ”Muu Kasvilihapulla” markkinointinimen sekä kummankin tuotteen markkinoinnin muuttamista koskien. Sen sijaan ”Muu Burgerpihvi” markkinointinimen muuttamista koskevan määräyksen antamiselle ei ollut perusteita.

Elintarvikelainsäädäntöä koskevista yleisistä periaatteista ja vaatimuksista, Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen perustamisesta sekä elintarvikkeiden turvallisuuteen liittyvistä menettelyistä 28.2.2002 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 178/2002 (yleinen elintarvikeasetus) 16 artikla Elintarviketietojen antamisesta kuluttajille, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 1924/2006 ja (EY) N:o 1925/2006 muuttamisesta sekä komission direktiivin 87/250/ETY, neuvoston direktiivin 90/496/ETY, komission direktiivin 1999/10/EY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/13/EY, komission direktiivien 2002/67/EY ja 2008/5/EY sekä komission asetuksen (EY) N:o 608/2004 kumoamisesta 25.10.2011 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1169/2011 (elintarviketietoasetus) 7 artikla 1, 2 ja 4 kohta, 15 artikla 1 kohta, 17 artikla 1 kohta,

asetuksen liite VII B osa 17 kohta Eläinperäisistä elintarvikkeista koskevista erityisistä hygieniasäännöistä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 853/2004 (hygieniasetus) 2 artikla 3 kohta, asetuksen liite 1 määritelmien kohta 1.1 Elintarvikelaki (23/2006) 9 § 1 momentti, 55 § (365/2013) Unionin tuomioistuimen tuomio 4.6.2015 asiassa C-195/14, Teekanne Unionin tuomioistuimen tuomio 14.6.2017 asiassa C-422/16, Tofutown.com

KHO:2023:17

Ulkomaalaisasia – Oleskelulupa – Maahantulokielto – Maahantulokiellon oikeusvaikutusten alkamisajankohta – Paluudirektiivi

Asiassa oli ratkaistavana, oliko Maahanmuuttovirasto voinut hylätä työntekijän oleskelulupahakemuksen sillä perusteella, että hakija oli määrätty Schengen-aluetta koskevaan maahantulokieltoon. Asiassa saadun selvityksen mukaan hakija ei ollut poistunut maasta maahantulokiellon määräämisen jälkeen.

Niin sanottua paluudirektiiviä koskevan Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella maahantulokiellon oikeusvaikutukset alkoivat vasta sen jälkeen, kun kolmannen maan kansalainen oli poistunut jäsenvaltioiden alueelta.

Oleskelulupahakemuksen hylkääminen yksinomaan hakijalle määrätyn maahantulokiellon perusteella ei ollut paluudirektiivin valossa mahdollista.

Hallinto-oikeuden ja Maahanmuuttoviraston päätökset kumottiin ja asia palautettiin Maahanmuuttovirastolle uudelleen käsiteltäväksi.

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/115/EY jäsenvaltioissa sovellettavista yhteisistä vaatimuksista ja menettelyistä laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palauttamiseksi (paluudirektiivi) 3 artikla 3, 4, 5 ja 6 alakohta sekä 11 artikla 1 kohta
Ulkomaalaislaki 11 § 1 momentti 4 kohta ja 150 § 1 momentti

Unionin tuomioistuimen tuomio asiassa C-225/16 Ouhrami (EU:C:2017:590)

KHO:2023:20

Kunnallisasia – Valtuuston päätös – Hallintosääntö – Kunnan itsehallinto – Osallistumisoikeudet – Toimielinorganisaatio – Luottamushenkilöt – Kuntavaaliehtokas

Kaupunginvaltuusto oli lisännyt hallintosääntöön määräykset, joiden mukaan tarkastuslautakunnan ja lautakuntien ja niiden jaostojen, kaupungin liikelaitosten johtokuntien sekä erään yhteistoiminta-alueen sosiaali- ja terveyslautakunnan jäsenten ja varajäsenten tuli olla edellisissä vaaleissa valtuustoon ehdolla olleita henkilöitä.

Asiassa oli ratkaistavana, voiko valtuusto edellyttää, että määrättyihin toimielimiin valittavien jäsenten ja varajäsenten tulee olla edellisissä kuntavaaleissa ehdolla olleita henkilöitä, kun otettiin huomioon kuntalain säännökset kunnallisista toimielimistä ja luottamushenkilöistä. Kuntalain sääntelyä tulkittaessa oli otettava huomioon, mitä kuntalaisten osallistumisoikeuksista ja kunnallisesta itsehallinnosta on säädetty.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että kunnalla on laaja harkintavalta kunnanhallituksen alaisen luottamushenkilöstöorganisaation muotoilemisessa. Kunta voi ottaa käyttöön kuntalain 31 §:ssä tarkoitetun valiokunta- tai puheenjohtajamallin. Valtuuston hyväksymissä määräyksissä ei kuitenkaan ollut kysymys näistä toimielinmalleista tai niiden muunnelmasta. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että kuntalain 31 §:ää ei ollut mahdollista tulkita laajentavasti siten, että säännös antaisi kunnalle vapaan harkintavallan päättää nyt kysymyksessä olevalla tavalla kokoonpanon jäsenten valinnassa huomioon otettavista, vaalikelpoisuutta rajoittavista seikoista.

Suomen perustuslaki 14 § 3 ja 4 momentti sekä 121 § 1 ja 2 momentti
Kuntalaki 1 § 1 momentti, 14 § 2 momentti, 30 § 1 momentti, 31 § 1 momentti, 71–77 §, 90 § ja 135 § 2 momentti

Ympäristöasiat

KHO:2023:4

Ympäristö – Vesitalouslupa – Pohjaveden ottaminen – Tarkkailusuunnitelma – Oikaisuvaatimus – Muutoksenhakuoikeus – Asianosainen

ELY-keskus oli hyväksynyt vesihuoltolaitoksen pohjavedenottamoiden toimintaan liittyvän uuden tarkkailusuunnitelman. A haki oikaisua ELY-keskuksen päätökseen aluehallintovirastolta. A:n omistama kiinteistö sijaitsi yhden pohjavedenottamon suoja-alueella. Kiinteistöllä oli myös suunnitelmaan kuuluva pohjavedentarkkailuputki. Aluehallintovirasto oli jättänyt A:n oikaisuvaatimuksen tutkimatta sillä perusteella, että päätös ei vaikuta A:n oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun. Hallinto-oikeus oli hylännyt A:n valituksen.

Asianosaisuuteen perustuva muutoksenhakuoikeus määräytyi hallintolain yleissäännöksen nojalla toisin kuin vesilain erityissäännöksen nojalla. Tämän vuoksi asiassa oli ensin otettava kantaa siihen, määräytyikö A:n oikeus tehdä oikaisuvaatimus ELY-keskuksen päätöksestä hallintolain vai vesilain mukaan. Tämän jälkeen asiassa oli otettava kantaa siihen, oliko aluehallintovirasto voinut jättää A:n oikaisuvaatimuksen tutkimatta.

Vesilain mukaan tarkkailusuunnitelmaa koskevaan päätökseen haettiin oikaisua noudattaen, mitä hallintolaissa säädetään. Vesilaista ei suoraan ilmennyt, oliko vesilain viittauksella hallintolakiin tarkoitettu sitä, että muiden sovellettavaksi tulevien hallintolain oikaisuvaatimusmenettelyä koskevien säännösten ohella myös oikeus oikaisuvaatimuksen tekemiseen määräytyisi hallintolain mukaan.

Vesilain säännöshistorian perusteella lähtökohtana voitiin pitää, että tarkoituksena on ollut, että muutoksenhakuoikeus tarkkailusuunnitelmasta määräytyi samoin kuin muutoksenhakuoikeus varsinaisesta lupapäätöksestä.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että oikeutta oikaisuvaatimuksen tekemiseen tuli muutoinkin arvioida siitä lähtökohdasta, mikä oli tarkkailusuunnitelman suhde ja

merkitys osana vesilain mukaista lupaa.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että tarkkailusuunnitelma muodosti olennaisen osan vesilain mukaisesta lupaa riippumatta siitä, missä vaiheessa suunnitelma oli hyväksytty. Tähän nähden sellainen johdtopäätös, että oikeus hakea muutosta tarkkailusuunnitelman määräykseen riippuisi siitä sattumanvaraisesti seikasta, oliko suunnitelma hyväksytty osana hankkeen vesitalouslupaa tai erillisellä päätöksellä, ei turvannut riittävällä tavalla asianosaistahojen yhdenvertaista mahdollisuutta hakea siihen muutosta.

Edellä lausutun perusteella korkein hallinto-oikeus katsoi, että asianosaisen oikeus tehdä oikaisuvaatimus vesilain mukaisesta tarkkailusuunnitelmasta määräytyi vesilain perusteella.

Vakiintuneen tulkinnan mukaan asianosaisten piiri oli vesilain mukaisissa asioissa katsottu laajaksi. Asianosaisia olivat muun ohella hankkeen arvioidulla vaikutusalueella sijaitsevien kiinteistöjen omistajat. Kun otettiin huomioon A:n kiinteistön sijainti ja se, että tarkkailua tehtäisiin hänen kiinteistölleen, A:ta oli pidettävä sellaisena vesilaissa tarkoitettuna asianosaisena, jolla oli oikeus hakea oikaisua ELY-keskuksen tarkkailusuunnitelmaa koskevaan päätökseen.

Hallinto-oikeuden ja aluehallintoviraston päätökset kumottiin ja asia palautettiin aluehallintovirastolle uudelleen käsiteltäväksi.

Vesilaki 3 luku 11 § 1, 2 ja 3 momentit, 3 luku 12 §, 15 luku 1 § 1 ja 3 momentit, 15 luku 2 §

KHO:2023:12

Maankäyttö ja rakentaminen – Ranta-asemakaava – Maakunta-kaavan suunnittelumääräys – Ranta-asemakaavan sisältövaatimukset – Poronhoidossa perinteisesti käytetty joenylityspaikka

Kunnanvaltuusto oli ranta-asemakaavan hyväksyessään jättänyt hyväksymättä loma-asuntojen rakennuspaikat kortteliin, jolla sijaitsi paliskunnan porojen siirtämiseen perinteisesti käyttämä luontainen joenylityspaikka. Joenylityspaikka oli osa paliskunnan poronhoidon

kannalta tärkeää aluetta toimitaan liittyvine aitarakennelmineen. Alueella voimassa olevaan maakuntakaavaan sisältyi suunnittelumääräys, jonka mukaan poronhoidon alueidenkäyttöliiketoiminta- ja kehittämisedellytykset oli turvattava. Alueella ei ollut voimassa yleiskaavaa.

Kysymyksessä oli maankäyttö- ja rakennuslain 74 §:ssä tarkoitettu ranta-asemakaava, jonka laatimisesta olivat huolehtineet maanomistajat. Maankäyttö- ja rakennuslain 74 §:n 1 ja 4 momentin perusteella yksittäisellä maanomistajalla ei kuitenkaan ollut oikeutta saada aluettaan kaavoitetuksi. Kaavan hyväksyminen oli maankäyttö- ja rakennuslaissa säädettyissä rajoissa kunnan harkinnassa.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että kunnanvaltuuston päätös perustui ranta-asemakaavalle maankäyttö- ja rakennuslaissa säädettyjen sisältövaatimusten vastaisuuteen ja siten oikeusharkintaan. Päätös oli perustunut erityisesti siihen kaavaehdotuksesta saaduissa lausunnoissa esille tuotuun seikkaan, että korttelin kohdalla oli tärkeä luontainen porojen joenylityspaikka.

Kaavan sisältövaatimusten täytymisen arviointi oli kokonaisharkintaa, jossa kunnalla oli kaavaehdotusta hyväksyessään harkintavaltaa sisältövaatimusten keskinäisten painoarvojen suhteen. Ranta-asemakaavoitusta alueella ohjasi maakuntakaava. Maakuntakaavan poronhoidon turvaamista koskevat suunnittelumääräykset oli tullut ottaa huomioon harkittaessa sitä, oliko hyväksymättä jätetty kortteli ranta-asemakaavalle säädettyjen sisältövaatimusten mukainen.

Maankäyttö- ja rakennuslaki 32 § 1 momentti, 54 § 1 ja 3 momentti, 73 § 1 momentti ja 74 § 1 ja 4 momentti

KHO:2023:14

Vesilaki – Veden ottaminen – Oikeus pohjaveden ottamiseen – Kaivo – Hallintopakko – Sopimus – Rasite

Aluehallintovirasto oli vesilain mukaisella hallintopakkopäätöksellä määrännyt B:n sakon uhalla lopettamaan vedenoton A:n kiinteistöllä

sijaitsevasta kaivosta, poistamaan asentamansa sähköpumpun ja korjaamaan kaivon kannen tai hankkimaan uuden kannen sekä poistamaan veden johtamista varten asentamansa vesiletkun. Hallinto-oikeus oli B:n valituksesta kumonnut aluehallintoviraston päätöksen ja hylännyt A:n vireille paneman hallintopakkohakemuksen.

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa oli A:n valituksen johdosta ratkaistavana, oliko hallinto-oikeus voinut kumota aluehallintoviraston päätöksen sillä perusteella, että vesilain mukaisen hallintopakon määräämiselle ei ollut edellytyksiä.

Pohjaveden ottaminen toisen alueelta ja sitä varten tarpeellisten laitteiden sijoittaminen edellytti vesilaisissa säädetyllä tavalla lupaviranomaisen antamaa oikeutta. Kun kyse oli veden ottamisesta toisen kaivosta, kyseinen oikeus voitiin antaa vain omistajan suostumuksella. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että veden ottamista ja laitteiden sijoittamista toisen omistamalle kiinteistölle ilman mainittua oikeutta oli lähtökohtaisesti pidettävä sellaisena vesilain rikkomuksena, jonka oikaisemiseksi voidaan käyttää vesilain mukaista hallintopakkoa.

Asiassa oli vielä ratkaistava, mikä merkitys vuonna 1992 tehdylle vedenottoa koskevalle sopimukselle tuli antaa arvioitaessa, oliko B:llä ollut oikeus veden ottamiseen ilman viranomaisen antamaa oikeutta, jolloin myöskään hallintopakon määräämiseen ei olisi edellytyksiä.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että sopimukseen perustuvaa rasi-tetta ei ollut perustettu kiinteistötoimituksessa. Sopimus oli tehty muiden henkilöiden kuin kiinteistöjen nykyisten omistajien kesken. Sopimuksesta ei ollut mainintaa B:n kiinteistön kauppakirjassa. Vedenotolle ei ollut A:n suostumusta, eikä A:n ollut selvitetty olleen edes tietoinen sopimuksesta ennen kuin B vetosi noin 26 vuoden takaiseen sopimukseen ja alkoi ottaa kaivosta vettä noin 16 vuotta kiinteistön hankkimisen jälkeen. Näillä perusteilla korkein hallinto-oikeus katsoi, toisin kuin hallinto-oikeus, että veden ottaminen kaivosta oli edellyttänyt aiemmasta sopimuksesta

huolimatta vesilain 4 luvun 4 §:n 1 momentin mukaisen oikeuden perustamista. Aluehallintovirasto oli voinut siten kieltää vesilain mukaan hallintopakkoa käyttäen vedenoton ja määrätä poistettavaksi vedenottoon liittyvät rakenteet ja laitteet sekä velvoittaa korjaamaan kaivon kannen tai hankkimaan uuden kannen.

Korkein hallinto-oikeus kumosi hallinto-oikeuden päätöksen ja saatoi voimaan aluehallintoviraston hallintopakkopäätöksen.

Vesilaki 2 luku 1 § 1 momentti, 2 luku 2 § 1 momentti, 4 luku 4 § 1 ja 3 momentti, 14 luku 4 § 1 momentti
Kiinteistönmuodostamislaki 154 § 1 momentti 1 ja 2 kohta

KHO:2023:19

Luonnonsuojelu – Yksityinen luonnonsuojelualue – Perustamistarkoitus – Poikkeaminen rauhoitusmääräyksestä – Hakijan selvitysvelvollisuus – Viranomaisen harkintavalta – Ulkoilureitin valaistus

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) oli myöntänyt kaupungille luvan poiketa yksityisen luonnonsuojelualueen rauhoitusmääräyksestä alueella sijaitsevan ulkoilureitin pinnoituksen kunnostamiseksi. ELY-keskus oli samalla hylännyt kaupungin hakemuksen ulkoilureitille asennettavan valaistuksen osalta sillä perusteella, että valaistus heikensi alueen suojelu-arvoa.

Asiassa oli ratkaistava, oliko ELY-keskus hakemuksessa esitetyn selvityksen ja harkintavaltansa nojalla voinut hylätä poikkeamishakemuksen ulkoilureitille asennettavan valaistuksen osalta.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että ELY-keskuksella oli ollut laaja harkintavalta esitettyjen selvitysten perusteella arvioida, olivatko edellytykset luonnonsuojelualueen rauhoitussäännöksistä poikkeamiseen olleet esillä. Tätä harkintavaltaa oli kuitenkin rajoittanut luonnonsuojelualueen perustamistarkoitus, jota ei ollut saanut poikkeamisella vaarantaa.

Luonnonsuojelualueen perustamistarkoitusta ei ollut ilmaistu ky-

symyksessä olevan luonnonsuojelualueen perustamispäätöksessä yksilöidysti. Tähän nähden ja hakemuksen perusteeksi esitetyn selvityksen nojalla ELY-keskus oli voinut poikkeamista koskevan harkintavaltansa perusteella hylätä hakemuksen ulkoilureitille asennettavan valaistuksen osalta. Hakijan muutoksenhakuvaiheessa esittämällä lisäselvityksillä ei ollut merkitystä arvioitaessa nyt esillä olleen ELY-keskuksen päätöksen lainmukaisuutta.

Luonnonsuojelulaki 24 § 4 momentti
Hallintolaki 6 §, 22 § 1 ja 3 momentti, 31 § 1 ja 2 momentti

Veroasiat

KHO:2023:18

Arvonlisävero – Palvelun myynti – Rakentamispalvelu – Kokonaishoitopalvelu – Elinkaarisopimus – Maalämpölaitos – Laitoksen lunastaminen

A Oy myi lämmitysenergiaratkaisuja toteuttamalla elinkaarisopimuksella maalämpölaitoksia asiakkaiden omistamilla tai hallitsemilla kiinteistöillä. Maalämpöjärjestelmä tuotti lämpöenergiaa asiakkaan kiinteistön tarpeisiin. Elinkaarisopimuksen perusteella yhtiö vastasi maalämpölaitoksen suunnittelusta, rakentamisesta, ylläpidosta ja ope-roinnista sopimuksen voimassaoloajan. Elinkaarisopimusten tavoiteltu kesto oli 20–30 vuotta. Sopimuksen mukaisen määräajan päättymisen jälkeen sopimus jatkui toistaiseksi voimassa olevana, ellei asiakas lunastanut maalämpölaitosta. Maalämpölaitoksen lunastaminen voi tapahtua aikaisintaan 10 vuoden kuluttua sen valmistumisesta.

Korkein hallinto-oikeus katsoi maalämpölaitoksen suunnittelun, urakoinnin, ylläpidon ja operoinnin sisältävän elinkaarisopimuksen muodostavan palvelukokonaisuuden. Maalämpölaitoksen ylläpidon ja operoinnin sisältämää myyntiä ei ollut pidettävä arvonlisäverolain 29 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna rakentamispalvelun myyntinä. Kun elinkaarisopimuksen muodostaman palvelukokonaisuuden lisäksi otettiin huomioon

sopimuksen pitkä kesto ja sen jatkuvuus sekä pitkän sopimuskauden aikana tarkentuva vastikkeen määrä, elinkaarisopimuksella toteutettavaa myyntiä oli pidettävä arvonlisäverolain 29 §:n 2 momentissa tarkoitettuna kokonaishoito- palveluna. Maalämpölaitoksen lunastusta ei ollut arvioitava arvonlisäverotuksessa elinkaarisopimuksen mukaisesta kokonaishoito- palvelusta erillisenä ja itsenäisenä suorituksena.

Elinkaarisopimuksen perusteella veloittavaa korvausta oli siten pidettävä vastikkeena arvonlisäverolain 29 §:n 1 momentin 10 kohdassa tarkoitetun kokonaishoito- palvelun luovuttamisesta sekä elinkaarisopimuksen voimassaoloaika- na veloittavan korvauksen että lunastuksen yhteydessä veloittava- van lunastuskorvauksen osalta.

Keskusverolautakunnan arvonlisä- verotusta koskeva ennakkoratkai- su ajalle 26.1.2022–31.12.2023. Arvonlisäverolaki 1 § 1 momentti 1 kohta, 17 §, 18 §, 27 § 1 mo- mentti, 28 § sekä 29 § 1 momentti 10 kohta ja 2 momentti Neuvoston täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 282/2011 13 b artikla

KKO:N VALITUSLUVAT

VL:2023-1

Toiminimi – Rekisteröinnin kumoaminen

Diaarinumero: S2022/572

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Markkinaoikeus 21.9.2022 H284/2022

Kysymys siitä, oliko Asianajotoi- misto B & A Oy:n osakkaan A suos-

tumus sukunimensä käyttämiseen yhtiön toiminimessä lakannut A:n tultua irtisanotuksi ja hänen omis- tamiensa osakkeiden tultua lunas- tetuiksi ja oliko yhtiön toiminimen rekisteröinti sen vuoksi kumot- tava.

VL:2023-3

Oikeudenkäyntimenettely – Asianosaisen kuuleminen – Määrääjän palauttaminen

Diaarinumero: S2022/441

Alemman tuomioistuimen ratkai- su: Turun hovioikeus 30.6.2022 H22/896

Hovioikeus oli palauttanut A:lle mää- rääjän tyytymättömyyden ilmoitta- miseksi käräjäoikeuden tuomioon vaatimatta muilta asianosaisilta vas- tausta ennen asian ratkaisemista. Kysymys hovioikeuden menettelyn oikeellisuudesta ja edellytyksistä palauttaa määräaika.

VL:2023-6

Ampuma-aserikos – Väärennys – Rikokseen osallisuus – Avunanto

Diaarinumero: R2023/27

Alemman tuomioistuimen ratkai- su: Vaasan hovioikeus 9.11.2022 R 22/90

A oli kuljettanut autoa matkalla, jon- ka aikana B:n pyrkimyksenä oli väärennettyjä asiakirjoja käyttämäl- lä hankkia aseita niitä myyneeltä henkilöltä. Myyjän havaittua asia- kirjat väärennetyiksi B oli anasta- nut aseet ja tuonut ne autoon. Kysy- mys siitä, oliko A syyllistynyt avun- antoon väärennykseen ja oliko A pitänyt yhdessä B:n kanssa aseita laittomasti hallussaan siten, että hä- nen voitiin katsoa syyllistyneen am- puma-aserikokseen.

VL:2023-8

Kunnianloukkaus – Syyteoikeus – Syyteoikeuden vanhentuminen

Diaarinumero: R2022/699

Alemman tuomioistuimen ratkai- su: Helsingin hovioikeus 27.6.2022 R 21/79

A:lle vaadittiin rangaistusta kun- nianloukkauksesta sillä perusteella, että hän oli 15.10.2016 julkaistussa Facebook-kirjoituksessaan sekä sii- hen liitettyssä keskustelussa esittä- nyt B:stä valheellisen tiedon tai vih- jauksen tai muutoin halventanut B:tä. Kirjoitus ja sen keskusteluosio olivat luettavissa 17.9.2019 saakka. Kysymys siitä, mistä ajankohdasta syyteoikeuden vanhentuminen oli laskettava.

VL:2023-9

Perusteettoman edun palautus

Diaarinumero: S2022/547

Alemman tuomioistuimen ratkai- su: Helsingin hovioikeus 6.9.2022 S 20/1812

B Oy oli laskuttanut A:ta sähkön siirrosta A:n aviopuolison omista- malle kesämökille. A, joka kiisti tehneensä sähkönsiirtosopimusta B Oy:n kanssa, oli kuitenkin mak- sanut laskut estääkseen sen, että sähkön toimittaminen kesämökille olisi lakannut. A vaati kanteessaan B Oy:n velvoittamista palauttamaan sille tehdyt suoritukset. Hovioi- keus katsoi, ettei yhtiön ja A:n vä- lille ollut syntynyt sähkönsiirtosopi- musta. Kun A oli laskujen suoritta- misella saanut tavoittelemansa hyö- dyn, edun palautusta koskeva kan- ne hylättiin. Kysymys perusteetto- man edun palautuksen edellytys- ten arvioinnista.

**Toimitus: Eevi Haaja
Alma Talent
shop.almatalent.fi
pro.almatalent.fi/#suomenlaki**

ISSN 0788-8651 (painettu)
ISSN 2954-1921 (verkkojulkaisu)